

Єрахторіна О.М.

м. Харків, Україна

ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ В ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДОБИ

Початок ХХІ сторіччя демонструє таку ситуацію, коли людство наділено безмежними можливостями для реалізації технічного і техногенного потенціалів, але багато хто не має досить тих внутрішніх, духовно-моральнісних орієнтирів, що визначали б засади такої діяльності: хтось переслідує суто егоїстичні, іноді асоціальні цілі, хтось, навпаки, не припускає для себе можливості антигуманних дій. Формування особистості, діяльність якої базується на гуманістичних засадах, має бути одним із основних завдань сучасної освіти. Високий професіоналізм фахівця повинен поєднуватися з розумінням наслідків своєї діяльності для суспільства, з відповідальністю перед ним і навіть перед людством загалом. Сучасна людина технічно спроможна скоїти щось жахливе навіть у масштабі всієї планети. Стає зрозуміло, що підготовка фахівця з вищою освітою - це насамперед становлення його як особистості, людини гуманної, відповідальної, з громадянськими та моральними якостями.

В умовах переходу від соціоцентричної світоглядної парадигми до індивідоцентричної важливим залишається формування системи цінностей майбутнього фахівця, де б загальнолюдські і національні цінності були домінуючими, а принципи гуманізму, патріотизму, справедливості - базовими. Мова йде про формування людиноцентричної спрямованості світогляду фахівця. Інформаційна цивілізація з її індивідоцентричною світоглядною парадигмою спонукає до формування не стільки соціально типового, скільки особливо індивідуального, тобто індивідуальності кожної людини. Мета навчально-виховного процесу-формування особистості, основоположним мотивом якої є не просто набуття знань, вмінь та навичок для отримання якомога більшої зарплатні (негативна спрямованість особистості), коли моральний аспект професії мало кого цікавить, а такої особистості, основою

світогляду якої є гуманістичні цінності. Такий фактор має серед інших сприяти вирішенню однієї з найактуальніших проблем сучасності - необхідності створення умов для формування особистості, що здатна не тільки до індивідуальної самореалізації та конкуренції, а особистості цілісної, спроможної до виявлення вищих людських якостей, які й визначають її світоглядну, громадянську і життєву позицію. Становлення особистості, для якої гуманістичні цілі, інтереси і потреби інших людей набувають провідного значення, можливе за тієї умови, коли гуманістичне ставлення особистості до самої себе, до іншої людини, до суспільства, до природи, до майбутнього є не тільки запорукою реалізації власного «Я», а й умовою розвитку суспільства як цілісної системи.

Оскільки в прогресивно-гуманістичній парадигмі освіти любов до людини - атрибут професіоналізму, ця освітня парадигма ставить в центр уваги людину як суб'єкта життя, як вільну духовну особистість, що має потребу в саморозвитку. Вона орієнтована на розвиток внутрішнього світу індивіда, на діалог, на допомогу в особистісному зростанні. Саме тому ми вважаємо, що навчання само по собі не може виступати як самоціль, воно швидше є засобом досягнення певної мети. Від індивіда, що сприймається як об'єкт освіти — пасивний приймач інформації, має відбутися перехід до індивідуальності - суб'єкта освіти, вільної духовної особистості, спроможної до самовдосконалення як найвищої з усвідомлених форм саморозвитку особистості. При цьому головним завданням освіти є визнання розвитку та саморозвитку особистості у будь-яких її проявах.

Крім того, у систему фундаментального наукового пошуку потрібно закладати сотеріологічний мотив: якщо раніше наука виступала як засіб перетворення природи і суспільства заради «моралі успіху», то суспільство ризику вимагає домінування цінностей спасіння над цінностями збагачення, тоді соціально-гуманістичні пріоритети у рамках системи освіти ствердяться як факт світоглядний, ціннісний, ідеологічний.

Реформування системи освіти відповідно до вимог інноваційної доби - один із чинників успішного переходу України до суспільства сталого розвитку.